

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt
Avdelning 3
Box 69
131 07 NACKA

Yttrande

Datum: 2022-10-26
Er referens: M 7062-14
Diarienum: SSM2022-3056
Dokumentnr: SSM2022-3056-12
Handläggare: Michael Egan
Telefon: 08-799 43 14

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2022-10-27
MÅLNR: M 7062-14
AKTBIL: 299

Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s bemötande av remissynpunkter

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har av Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt (domstolen) beretts möjlighet att senast den 31 oktober 2022 yttra sig över Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) bemötande av remissynpunkter i frågan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) m.m. i Forsmark, Östhammars kommun, Uppsala län (mål nr M 7062-14).

Synpunkter

SSM har tidigare yttrat sig (SSM2022-3056-6) över SKB:s begäran om tillstånd enligt miljöbalken (aktbil. 244) med tillhörande villkorsförslag (aktbil. 245) i detta mål. Mot bakgrund av SKB:s bemötande av vissa synpunkter från andra remissinstanser (aktbil. 287) vill SSM nu tillägga följande förklarande information.

Feldeponerat avfall i SFR (C.18)

I sitt bemötande av synpunkter från Naturskyddsföreningen i Uppsala län, MILKAS samt Östhammars kommun redogör SKB för bolagets syn på vilka förutsättningar som krävs för att kunna påbörja återtag av det s.k. S.14-avfallet¹ som felaktigt deponerats i förvarsdelen bergrum för lågaktivt avfall (1BLA) i SFR. SKB redogör bl.a. för att bolaget tidigare har beaktat ett återtag av avfallet under år 2023 till 2024 i sin tidsplanering, men att det mot bakgrund av osäkerheter kring mellanlagringskapacitet inte kan göras några utfästelser beträffande när ett återtag eventuellt kan ske.

SSM erinrar om att en beskrivning av myndighetens handläggning av frågan om felaktigt deponerat avfall inom ramen för tillsyn över befintlig verksamhet enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen lämnats vid tidigare huvudförhandling i frågan om den planerade verksamhetens tillåtlighet enligt 17 kap. miljöbalken. Under förhandlingen angav SSM att myndigheten ställde sig bakom SKB:s avsikt att återta avfallet. SSM:s redovisning av hur frågan har hanterats inom ramen för tillsynsverksamheten beaktades sedan av domstolen vid yttrande till regeringen i frågan om tillåtlighet.

¹ Avfallet är deponerat med stöd av en s.k. typbeskrivning i vilken acceptanskriterierna för avfallet redovisas tillsammans med en beskrivning av hur dessa krav har eller ska verifieras.

Sedan dess har SSM:s handläggning av frågan om det feldeponerade avfallet fortlöpt. I ett föreläggande daterat i mars 2019 begärde myndigheten att SKB skulle inkomma med ett formellt ställningstagande med motiv för *när* det planerade återtaget skulle genomföras. SSM betonade även vikten av att ett sådant ställningstagande skulle baseras på en allsidig värdering av tänkbara alternativ. Efter granskning av SKB:s senare redovisningar, med hänsyn tagen till både tekniska frågor (t.ex. korrosion av avfallskollin samt miljöförbättrande åtgärder i förvarsdelen 1BLA) och organisatoriska frågor (t.ex. planeringsförutsättningar, samråd med avfallets ägare), ansåg SSM att SKB hade utvecklat sin redovisning i tillräcklig omfattning. Vidare bedömde SSM att SKB:s samråd med de bolag vid Studsviksområdet som ansvarar för huvuddelen av det feldeponerade avfallet visade på utveckling av ett samförstånd, dels om att ett återtag av allt S.14-avfall ska genomföras, dels om att detta ska ske innan arbete med att bygga ut SFR påbörjas. SSM noterade därvid fördelar med ett tidigt återtag, i första hand utifrån etiska och finansiella aspekter. Mot denna bakgrund avslutade SSM granskningsärendet i december 2020.

Fortsatt tillsyn av SKB:s planering och förberedande arbete för återtaget av S.14 har därefter genomförts av SSM. Inom ramen för detta har SKB redovisat att framdriften i frågan påverkas negativt av att avfallsproducenterna AB Svafo och Studsvik Nuclear AB inte anser sig ha ett finansiellt ansvar för det kommande arbetet, inklusive nödvändiga åtgärder i form av mellanlagringskapacitet för det återtagna avfallet. SKB:s redovisning av detta till domstolen i sitt bemötande (aktbil. 287) stämmer överens med den information som myndigheten har tagit del av angående bolagets tvekan att åta sig genomförande av återtag innan ansvars- och finansieringsfrågorna är lösta.

Gällande de invändningar om ansvar och finansiering som har framförts av Studsvik Nuclear AB och AB Svafo bedömer SSM att dessa förhållanden inte fråntar SKB dess skyldigheter som verksamhetsutövare enligt regelverken på strålsäkerhetsområdet. De strålsäkerhetsmässiga aspekterna av det feldeponerade avfallet och åtgärder för att hantera dessa kommer även fortsättningsvis att vara föremål för SSM:s tillsynsverksamhet.

Enligt SSM:s bedömning är den avgörande frågan att återtaget genomförs och att det genomförs inom rimlig tid. SSM vill därvid upplysa om att myndigheten genom beslut den 17 oktober 2022² förelägger SKB att genomföra återtag av avfall med typbeskrivning S.14, samt att återtaget ska genomföras senast innan avfall förs till de utbyggda delarna av anläggningen. Detta gäller med undantag för redan deponerat avfall i 1BLA som flyttas till de utbyggda delarna om det behövs för att möjliggöra återtag av S.14-kollin.

En konsekvens av myndighetens föreläggande är att det, om återtag inte sker senast i samband med att uppförandet av utbyggnaden är genomfört, kan uppstå förseningar med branschens planer på att utnyttja den ytterligare slutförvaringskapacitet som utbyggnaden utgör.

SSM har inga övriga synpunkter på de handlingar i målet M 7062-14 som delades ut av domstolen för synpunkter den 16 september 2022.

² Strålsäkerhetsmyndigheten, *Föreläggande om återtag av feldeponerat S.14-avfall*, SSM2021-1384-3, 2022-10-17

I detta ärende har generaldirektören Nina Cromnier beslutat. Utredaren Michael Egan har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också verksjuristen Felicia Stenström och utredarna Anders Wiebert och Elisabet Höge deltagit.

Detta beslut expedieras utan underskrift.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Nina Cromnier

Michael Egan